

**Quickscan FF-wet plangebied
De Slinger 3, Houten**
(11-08-2015)

**Quickscan FF-wet plangebied
De Slinger 3, Houten**
(09-06-2015)

Colofon

Titel ..... : Quickscan FF-wet plangebied De Slinger 3, Houten

Projectnummer: .. : 15618

Opdrachtgever ... : Gemeente Houten
Postbus 30
3990 DA Houten

Datum ..... : 9 juni 2015
Status rapport ... : eindrapport / definitief
Bestand ..... : 15618-eindrap3.wpd

Opdrachtnemer .. : De Groene Ruimte BV
Postbus 400
6700 AK Wageningen
tel. 0317-423969
dgr@dgr.nl www.dgr.nl

Handtekening voor akkoord directie,
Naam ..... : ir. P.A.F.M. Reijbroek
Handtekening: ... :

Auteursrecht .... : De auteursrechten van dit rapport rusten bij zowel opdrachtgever als opdrachtnemer, tenzij schriftelijk anders is/wordt overeengekomen. Alleen degenen bij wie het auteursrecht rust zijn gerechtigd het rapport voor eigen gebruik te vermenigvuldigen, te verspreiden of toe te passen, alsook om het ter informatie aan derden openbaar te maken tegen onderling (= zij bij wie het auteursrecht rust) overeengekomen voorwaarden (kosten, citeren, gebruiken, wijzigen etc).

Aansprakelijkheid . : Raadpleging van en eventuele verdere handelingen met/op basis van het door De Groene Ruimte BV geleverde product vallen buiten elke verantwoordelijkheid van opdrachtgever en/of De Groene Ruimte BV.

INHOUD

1. INLEIDING	3
2. WERKWIJZE	5
3. BESCHRIJVING PLANGEBIED EN INGREEP	7
3.1. Ligging en omgeving	7
3.2. Plangebied	7
3.3. Ingrep	7
4. RESULTATEN FLORA- EN FAUNAWET	9
4.1. Flora	9
4.2. Zoogdieren	9
4.3. Amfibieën, reptielen en vissen	11
4.4. Vogels	12
4.5. Insecten en andere ongewervelden	13
5. CONCLUSIES EN ADVIEZEN	15
5.1. Conclusies	15
5.2. Adviezen	15
BRONNEN	17

Bijlagen

Bijlage I. Samenvatting verplichtingen vanuit de Flora- en faunawet (FF-wet)

Ligging plangebied (bron: Google Earth)

Plangebied (bron: Google Earth)

I. INLEIDING

In opdracht van de gemeente Houten heeft De Groene Ruimte BV in mei 2015 een uitgebreide ecologische quickscan ingevolge de Flora- en faunawet (FF-wet) uitgevoerd voor het plangebied De Slinger 3 (terrein van school De Regenboog) te Houten.

Het plangebied betreft een schoolgebouw met bijbehorend terrein (met speelvoorzieningen, groene elementen en enkele kleinere gebouwen). Op het terrein zijn verschillende bomen aanwezig. Het terrein is omkaderd door een hekwerk en struiken (Veldesdoorn, Sneeuwbes, Klimop).

De ingreep betreft een complete herinrichting van het plangebied, waarbij naar verwachte alle aanwezige elementen worden geamoveerd.. De ingreep is in het kader van de FF-wet aan te duiden als een 'ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

Bij de ingreep brengt de FF-wet een aantal verplichtingen met zich mee ten aanzien van mogelijk aanwezige planten en dieren (zie onderstaande tabel en bijlage I).

Consequenties aanwezigheid beschermde soorten (FF-wet) bij ruimtelijke ingrepen en ontwikkelingen

Algemeen	Voor het verstoren van alle soorten geldt de algemene zorgplicht.
Tabel 1	De soorten van tabel 1 betreft algemeen vrijgestelde soorten.
Tabel 2	Voor het verstoren van soorten van tabel 2 is een ontheffing inzake de FF-wet vereist, tenzij aantoonbaar wordt gewerkt volgens een door het Ministerie van EZ goedgekeurde en voor de situatie passende gedragscode, of de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen wordt gewaarborgd.
Tabel 3	Voor het verstoren van soorten van tabel 3 is een ontheffing inzake de FF-wet vereist, tenzij de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt gewaarborgd. Voor Habitatrichtlijnsoorten geldt dat de ontheffing moet worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn.
Vogels	Voor het verstoren van vogels met een jaarrond beschermd nest is een ontheffing inzake de FF-wet vereist, tenzij de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt gewaarborgd. Voor vogels geldt dat de ontheffing moet worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

In deze rapportage zijn de resultaten verwoord van een uitgebreide ecologische quickscan voor het plangebied. In het kader van de quickscan zijn een beknopt bronnenonderzoek en twee veldonderzoeken uitgevoerd. Van het plangebied is een situatiebeschrijving opgenomen. Daarnaast zijn -per soortengroep- de aangetroffen en de zeer waarschijnlijk aanwezige, beschermde soorten aangegeven. Indien bronnenonderzoek en veldonderzoek onvoldoende informatie of zekerheid hebben opgeleverd, waardoor nader (veld)onderzoek is vereist, is dat bij de soortengroep aangegeven.

Van niet genoemde streng beschermde soorten kan de aanwezigheid worden uitgesloten.

Er heeft geen andere toetsing plaatsgevonden dan aan de vereisten vanuit de FF-wet, gebaseerd op de ingreep zoals aangegeven.

2. WERKWIJZE

Ter voorbereiding op het veldbezoek is voor het plangebied een aantal bronnen (internetsites, verspreidingsatlassen en andere relevante bronnen) geraadpleegd, om een indruk te krijgen van de mogelijke natuurwaarden van (de omgeving van) het plangebied.

Er hebben voor deze uitgebreide quickscan twee veldonderzoeken plaatsgevonden.

- Het eerste veldbezoek heeft plaatsgevonden op 11 mei 2015 tussen 6.45u en 8.30u. Het was een dag met sluierbewolking, de windkracht was 2 Bft en de temperatuur was ca. 11 °C.
- Het tweede veldbezoek is uitgevoerd op 12 mei 2015 tussen 20.45u en 22.55u. Er was nauwelijks bewolking, het was nagenoeg windstil en de temperatuur was ca. 14 °C.

Het veldbezoeken zijn uitgevoerd door ervaren veldecologen¹⁾ van De Groene Ruimte. Er is gekeken naar de geschiktheid van het plangebied voor beschermde soorten²⁾.

Tijdens het eerste veldbezoek is met name gelet op (sporen van) beschermde soorten; daarnaast is speciaal gelet op de aanwezigheid van mogelijke verblijfplaatsen van Huismus en Gierzwaluw. Tijdens het tweede veldbezoek is met name gelet op de aanwezigheid van vlermuizen.

Ook andere bijzondere waarnemingen zijn genoteerd en er zijn foto's gemaakt.

Tijdens het veldonderzoek is alle bebouwing onderzocht op plekken die door vlermuizen gebruikt zouden kunnen worden als winter- of zomerverblijf. Tevens is gekeken naar openingen die toegang kunnen geven tot de spouwruimten van muren en de aanwezigheid van toegankelijke isolatieruimten.

Jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vogels kunnen zich zowel in bebouwing (bijvoorbeeld onder pannen of achter gevelbetimmering) als in bomen (nesten of holttes) bevinden. Alle bebouwing en de aanwezige groenvoorzieningen in het plangebied zijn onderzocht op de mogelijke aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen.

Er is gericht gezocht naar (sporen van) beschermde soorten, maar er zijn geen gerichte inventarisaties (met vallen of dergelijke) naar bepaalde soorten(groepen) uitgevoerd.

In de rapportage zijn ter illustratie en toelichting enkele foto's³⁾ opgenomen, opdat een zo compleet mogelijk (ecologisch) beeld wordt verkregen van het plangebied. Uiteraard zijn de wettelijk beschermde soorten apart vermeld en is aangegeven welke consequenties dit vanuit de FF-wet heeft voor de verdere procedure bij de herinrichting van het plangebied.

---

¹⁾ Resp. ir. R. Noordhuis en ir. P.A.F.M. Reijbroek..

²⁾ De meeste planten- en diersoorten zijn niet jaarrond vindbaar in het veld. Door het plangebied ook op mogelijke geschiktheid voor beschermde soorten te beoordelen, wordt een beeld verkregen van de mogelijkheid of waarschijnlijkheid dat deze soorten voorkomen. Om een maximale zekerheid over het al dan niet voorkomen te verkrijgen zijn in het algemeen gerichte inventarisaties in de daarvoor geschikte seizoenen noodzakelijk.

³⁾ Alle in deze rapportage opgenomen foto's zijn gemaakt tijdens het veldbezoek, tenzij anders is aangegeven.

Overzicht plangebied

Hagen van Veldesdoorn noordzijde van het plangebied

3. BESCHRIJVING PLANGEBIED EN INGREEP

3.1. Ligging en omgeving

Het plangebied ligt in de nabijheid van het NS-hoofdstation van Houten en nabij het centrum van Houten. Rondom het plangebied zijn woonwijken aanwezig met een aantal fietspaden en toegangswegen, parkeerplaatsen en parken.

3.2. Plangebied

Het plangebied bestaat uit een schoolterrein met verhardingen, gazons, hagen, bomen en een relatief verruigd gedeelte met een zandige laagte zonder water, waar tot voor enige jaren terug bebouwing heeft gestaan.

Op het terrein staan verscheidene bomen: enkele Paardenkastanjes, uitheemse (Veder)esdoorns, iepen (Ruwe of Hollandse iep) en enkele sierappels. Er zijn goed onderhouden hagen aanwezig van Veldesdoorn en Klimop.

De gazons zijn hier en daar kruidenrijk met Pinksterbloem, Brunel en Madeliefje.

In de zandige laagte staat een gevarieerd assortiment aan plantensoorten met onder andere Knoopkruid, Wilde peen en Akkerdistel.

Ten tijde van de quickscan was het gebouw niet als school in gebruik maar verhuurd aan een bedrijf.

De volgende bebouwing valt te onderscheiden:

- het schoolgebouw;
- een berging;
- een transformatorhuisje.

Het schoolgebouw is circa 30 jaar oud en met name de gevelbetimmering vertoont hier en daar gebreken. Voor het overige is de school nog in goede staat.

Er zijn geen open stootvoegen aan het gebouw ontdekt en het is niet bekend of er isolatie van de spouwruimte heeft plaatsgevonden. Gezien de leeftijd van het gebouw is het echter zeer waarschijnlijk dat er spouwisolatie heeft plaatsgevonden.

3.3. Ingereep

De ingreep betreft sloop van de gebouwen en herontwikkeling van het plangebied. Onbekend is hoeveel en welke bomen worden gekapt.

De ingreep is in het kader van de FF-wet aan te duiden als een 'ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

Grote kastanje aan de zuidzijde; boven de blauwe deur: uitvliegopening (inzet)

Waarschijnlijke uitvliegopening Gewone dwergvleermuis

4. RESULTATEN FLORA- EN FAUNAWET

4.1. Flora

Aandachtspunten Flora- en faunawet flora

Soort	Tabel 2	Tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
< geen >				

Uit het bronnenonderzoek zijn de volgende soorten naar voren gekomen, die mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomen: Rietorchis, Tongvaren, Steenbreekvaren, Ruig klokje, Rapunzelklokje, Brede wespenorchis.

Tijdens het veldbezoek zijn geen streng beschermde plantensoorten of soorten van de Rode lijst aangetroffen; gezien de huidige inrichting en het recente gebruik van het terrein worden deze ook niet verwacht. Licht beschermde plantensoorten zijn evenmin aangetroffen en worden ook niet verwacht.

Conclusie flora

Door de ingreep worden geen streng beschermde⁴⁾ plantensoorten verstoord.

4.2. Zoogdieren

Aandachtspunten Flora- en faunawet zoogdieren

Soort(groep)	Tabel 2	Tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
Gewone dwergvleermuis		*		Naar verwachting tenminste 2 verblijfplaatsen; nader onderzoek nodig

Vleermuizen

Uit het bronnenonderzoek is naar voren gekomen, dat in de omgeving van het plangebied voorkomen: Gewone dwergvleermuis, Kleine dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laativlieger, Gewone grootoorvleermuis, Meervleermuis, Watervleermuis, Rosse vleermuis en Tweekleurige vleermuis.

Tijdens de veldbezoeken is vastgesteld dat het schoolgebouw geschikt is als vaste verblijfplaats voor vleermuizen bijvoorbeeld de Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Gewone grootoorvleermuis. Het schoolgebouw heeft geen open stootvoegen maar wel kierende gevelplaten op hoekpunten, met name bij regenpijpen. Op een enkele plaats zijn gaten in de gevelplaten aanwezig en er lijken op een aantal plaatsen mogelijkheden om via de gevelplaten in een (spouw)ruimte te komen. Bij de entrees zijn er goede toegangsmogelijkheden voor vleermuizen tot het ge-

⁴⁾ Met streng beschermde soorten wordt bedoeld: soorten die zijn vermeld op tabel 2 en tabel 3 van de AMvB art. 75 FF-wet.

bouw en ook naar vorstvrije plaatsen. Er zijn geen mestsporen van vleermuizen gevonden.

De bomen in het plangebied zijn gecontroleerd op mogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Er zijn geen voor vleermuizen geschikte holtes aangetroffen. Het plangebied is erg groen en geschikt als jachtgebied voor vleermuizen en ten westen van het plangebied ligt een belangrijke groenblauwe structuur.

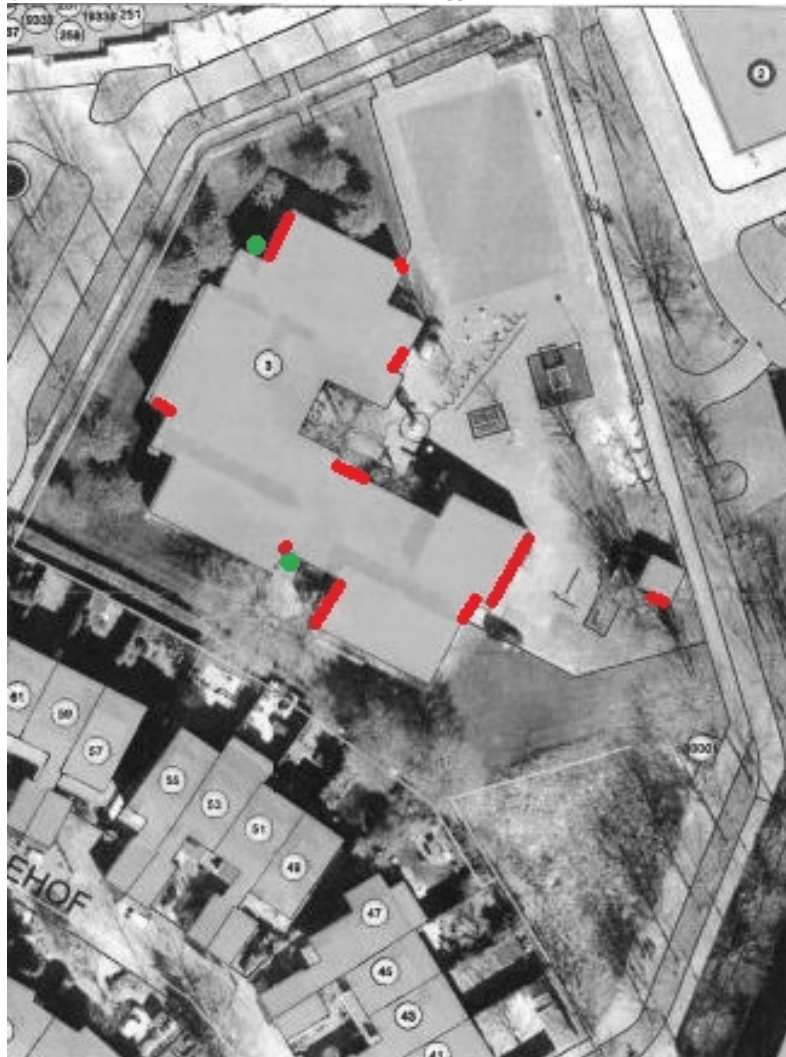
Tijdens het tweede (avond) bezoek zijn vanaf 21.50u (een half uur na zonsondergang) vleermuisactiviteiten van Gewone dwergvleermuis vastgesteld. Op twee plekken (gevelplaat aan de noordzijde en gevelplaat of opening aan de zuidzijde, bij de grote kastanje) werden vrijwel zekere uitvliegers vastgesteld. In de periode tot ca. 22.15u werden geregeld foeragerende vleermuizen vastgesteld op allerlei plaatsen rondom het gebouw, doch nergens gedurende langere tijd; alsof de uitvliegers gedurende korte tijd rond de verblijfplaats bleven 'hangen' om vervolgens elders te gaan foerageren.

De parkeerplaats ten westen van het plangebied werd intensiever gebruikt als foerageergebied. Ook de laanbomen te noorden en oosten van het plangebied lijken in gebruik om te foerageren.

Mogelijkheden en uitvliegers Gewone dwergvleermuis

rood mogelijkheden verblijfplaatsen

groen zeer waarschijnlijke uitvliegplaatsen

Overige streng beschermde zoogdiersoorten

Uit het bronnenonderzoek is naar voren gekomen, dat in de omgeving van het plangebied voorkomen: Boomarter, Steenarter, Das, Eekhoorn, Bever, Waterspitsmuis.

Geen van deze soorten heeft vaste verblijfplaatsen in het plangebied. Er zijn geen sporen aangetroffen en het plangebied is ook niet geschikt voor vaste verblijfplaatsen van deze soorten.

Andere streng beschermde zoogdiersoorten zijn niet aangetroffen en worden, gezien de biotopen in het plangebied, ook niet verwacht.

Licht beschermde zoogdiersoorten

Aan licht beschermde zoogdiersoorten worden verwacht Egel, Bosmuis, Huisspitsmuis.

Conclusie zoogdieren

Door de ingreep worden naar verwachting streng beschermde verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis verstoord. Twee vaste verblijfplaatsen zijn vrijwel zeker aanwezig, maar mogelijk zijn er meer vaste verblijfplaatsen aanwezig.

Verblijfplaatsen van andere streng beschermde zoogdiersoorten worden naar verwachting niet verstoord.

De (mogelijk) aanwezige licht beschermde soorten staan vermeld op tabel I van de AMvB art. 75 FF-wet; dit betreft algemeen vrijgestelde soorten bij onder andere 'ruimtelijke inrichtingen en ontwikkelingen'.

4.3. Amfibieën, reptielen en vissen

Aandachtspunten Flora- en faunawet reptielen, amfibieën en vissen

Soort(groep)	Tabel 2	Tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
< geen >				

Amfibieën

Het plangebied bevat geen elementen die van belang zijn voor streng beschermde amfibiesoorten. Wel kunnen licht beschermde soorten als Gewone pad, Kleine watersalamander en Bruine kikker voorkomen.

Landschapselementen geschikt voor streng beschermde soorten ontbreken in het plangebied en directe omgeving

Reptielen

Het plangebied is, gezien de ligging en de aard, ongeschikt voor reptielen.

Vissen

Door het ontbreken van open water komen geen vissen voor in het plangebied.

Conclusie amfibieën, reptielen en vissen

Door de ingreep worden geen streng beschermde amfibieën, reptielen of vissen verstoord. De (mogelijk) aanwezige soorten staan vermeld op tabel I van de AMvB art. 75 FF-wet; dit betreft algemeen vrijgestelde soorten bij onder andere 'ruimtelijke inrichtingen en ontwikkelingen'.

4.4. Vogels

Aandachtspunten Flora- en faunawet vogels

Soort	Opmerkingen
Huismus	Essentiële verblijfplaatsen in de randhagen aan de noordzijde van het plangebied; nader onderzoek vereist.

De ingreep is alleen toegestaan:

- indien zich geen broedgevallen voordoen (kort vóór de ingreep een veldcontrole uit laten voeren);
- indien geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen worden verstoord.

Tijdens het veldbezoek zijn veel Huismussen en Gierzwaluwen aangetroffen. Er zijn echter in het plangebied geen jaarrond beschermde nesten van deze soorten. Wel nestelen de soorten in de woonhuizen nabij het plangebied. Huismussen zijn aanwezig in de hagen van het plangebied. Voor enkele broedparen direct ten noorden van het plangebied vormen deze groenstructuren naar verwachting een essentieel onderdeel van hun leefgebied. De hagen worden als kwetterplek benut. Daarnaast zullen de mussen de gazons als voedselgebied benutten.

Huismus direct ten noorden van het plangebied

Daarnaast kunnen in het plangebied broedgevallen optreden van onder andere Merel, Heggenmus, Koolmees, Turkse tortel, Houtduif, Boomkruiper, Spreeuw, Vink, Tjiftjaf.

Conclusie vogels

Door de ingreep vindt indirecte verstoring plaats van nesten, die jaarrond zijn beschermd: indien de essentiële kwetterplekken (hagen aan de noordzijde van het plangebied) zullen de nestplekken in de directe omgeving niet meer functioneel zijn. Nader onderzoek dient uit te wijzen voor hoeveel paren de groenvoorzieningen een essentieel onderdeel van het leefgebied vormen.

Door de ingreep worden waarschijnlijk broedgevallen van Merel, Heggenmus, Koolmees, Turkse tortel, Houtduif, Boomkruiper, Spreeuw, Vink, Tjiftjaf verstoord, afhankelijk van de periode van de ingreep.

4.5. Insecten en andere ongewervelden

Aandachtspunten Flora- en faunawet insecten en andere ongewervelden

Soort(groep)	Tabel 2	Tabel 3		Opmerkingen
		HR bijl IV	Bijl I	
< geen >				

Gezien de inrichting van het terrein kan hooguit een aantal algemene insecten en andere ongewervelden worden verwacht. Er is geen geschikt biotoop aanwezig voor streng beschermde soorten.

Conclusie insecten en andere ongewervelden

Uit deze soortengroepen worden geen beschermde soorten verstoord door de geplande ingreep.

5. CONCLUSIES EN ADVIEZEN

5.1. Conclusies

- Door de ingreep worden naar verwachting vaste verblijfplaatsen verstoord van de streng beschermde⁵⁾ Gewone dwergvleermuis. Er zijn zeer waarschijnlijk tenminste twee verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis aanwezig, maar mogelijk meer; voor het verkrijgen van een volwaardig beeld van soorten en aantallen vleermuizen is een gericht onderzoek conform het Vleermuisprotocol van het Netwerk Groene Bureaus nodig.
Aansluitend dient een ontheffing ingevolge de FF-wet te worden aangevraagd en verkregen, alvorens versturende activiteiten (zoals de sloop) mogen plaatsvinden.
- Huismussen broeden niet in het plangebied maar gebruiken de groenstructuren in het plangebied (hagen en gazons). Voor enkele broedparen direct ten noorden van het plangebied vormt dit groen waarschijnlijk een essentieel onderdeel van het leefgebied van deze paren. Ter mitigatie kan de haag ontzien en ingepast worden bij de herinrichting.
Indien de haag niet gespaard kan worden, is een ontheffing ingevolge de FF-wet voor verstoring van Huismus.
- Met uitzondering van de hiervoor genoemde soorten worden naar verwachting geen streng beschermde soorten verstoord door de ingreep.
- Door de ingreep worden (mogelijk) enkele licht beschermde soorten verstoord: Egel, Bosmuis, Huisspitmuis, Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander. Voor de licht beschermde soorten van tabel 1 van de AMvB art. 75 FF-wet geldt een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen en ontwikkelingen.
- Mogelijk komen nesten voor van onder andere Merel, Heggenmus, Koolmees, Turkse tortel, Houtduif, Boomkruiper, Spreeuw, Vink, Tjiftjaf. Versturende activiteiten mogen pas plaatsvinden nadat broedgevallen op natuurlijke wijze zijn geëindigd (en de jonge vogels definitief zijn uitgevlogen) en voordat zich nieuwe broedgevallen voordoen.

5.2. Adviezen

- Om een volwaardig beeld te krijgen van de verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis (en mogelijke andere vleermuissoorten) wordt geadviseerd om een gericht onderzoek uit te laten voeren, conform het door het ministerie van EZ goedgekeurde Vleermuisprotocol van het NGB. In beginsel is het eerste van vier vleermuisbezoeken al uitgevoerd in het kader van deze uitgebreide quickscan; in de periode juni tot en met september dienen derhalve nog drie aanvullende bezoeken te worden gebracht. Aansluitend daarop kan eventueel een ontheffing ingevolge de FF-wet worden aangevraagd.
Ter mitigatie dienen voor aanwezige verblijfplaatsen vier-op-een nieuwe geschikte mogelijkheden gerealiseerd te worden. Het juiste aantal kan worden bepaald na afronding van het nader onderzoek. De alternatieve verblijfplaatsen dienen drie tot zes maanden (afhankelijk voor de functies) voor aanvang van de versturende werkzaamheden aangebracht te zijn. In de nieuwbouw dient tenminste een zelfde aantal en kwaliteit aan permanente voorzieningen gerealiseerd te worden.
- Omdat een deel van het groen in het noordelijk deel van het plangebied waarschijnlijk een essentieel onderdeel vormt van het leefgebied van enkele paren van

⁵⁾ Met streng beschermde soorten wordt bedoeld: soorten die zijn vermeld op tabel 2 en tabel 3 van de AMvB art. 75 FF-wet.

de Huismus is het van belang dat de haag blijft behouden. Indien dit niet mogelijk is dan is een ontheffing noodzakelijk voor het verstoren van enkele paren Huismus. Tevoren is dan nader onderzoek nodig (conform de Soortenstandaard Huismus) om te bepalen om hoeveel paren het gaat.

Ter mitigatie dienen per verblijfplaats die verloren gaat tenminste twee alternatieve verblijfplaatsen geboden worden op plaatsen, waar voldoende mogelijkheden zijn voor kwetterplekken. Dit geldt zowel tijdens als na de herinrichting.

- In het algemeen geldt dat de werkzaamheden ruim buiten het broedseizoen uitgevoerd dienen te worden; indien werkzaamheden binnen of rond het broedseizoen worden uitgevoerd, dient te worden vastgesteld dat er geen enkel broedgeval kan worden verstoord.
- Voor alle soorten (beschermd en niet beschermd) geldt de algemene zorgplicht. Deze houdt in dat de werkzaamheden op een zodanige wijze worden uitgevoerd dat planten en dieren zo min mogelijk worden verstoord.
- In z'n algemeenheid dienen de verstorende werkzaamheden zo beperkt mogelijk te zijn (algemene zorgplicht). In elk geval dient de verstoring beperkt te blijven tot het (netto) plangebied. Ook materialenopslag, bouwketen etc. dienen zo mogelijk binnen de begrenzing van het plangebied een plaats te krijgen en mogen in elk geval geen verstorend effect hebben buiten het plangebied.
- Ook dient, vanuit de zorgplicht, de periode van uitvoering zo gekozen te worden, dat dieren zo min mogelijk worden verstoord. Aanwezige dieren (algemene soorten, en soorten zonder bijzondere beschermingsstatus) worden weggevangen of op een onschadelijke wijze verdreven naar een geschikt biotoop.
- Het verdient aanbeveling om, bij voorkeur na het ontvangen van de ontheffing, een op de werkplanning van de herinrichting gebaseerd ecologisch werkprotocol op te laten stellen; hierin is aangegeven op welke wijze rekening wordt gehouden met de aanwezige planten en dieren.

BRONNEN

- Algemene Maatregel van Bestuur inzake art. 75** van de Flora- en faunawet (2005).
- Bos, F., D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting**, 2006. *De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming. Nederlandse fauna 7.* - Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M Thissen (red)**, 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren.* - Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging. Utrecht.
- Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I, 2014a.** *Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus), versie 2.0.*
- Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I, 2014b.** *Soortenstandaard Huismus (Passer domesticus), versie 2.0.*
- Dijkstra, K.-D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar en M.J.T. van der Weide**, 2002. *De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4.* - Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.
- Flora- en faunawet** zoals geldend ten tijde van de uitvoering van dit onderzoek.
- Kapteyn, K.** 1995. *Vleermuizen in het landschap.* - Provincie Noord-Holland e.a., Uitgeverij Schuyt en Co, Haarlem.
- Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers** 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen - Onderzoek naar verspreiding en ecologie.* - KNNV-Uitgeverij, Utrecht.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit**, 2005. *Buiten aan het werk? Houd rekening met beschermde dieren en planten!* - Brochure Ministerie van LNV.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur, 2013.** *Vleermuisprotocol 2013, 27 maart 2013*

**Nederlandse Database Flora en Fauna
Stichting RAVON**

www.telmee.nl
www.ravon.nl

BIJLAGE I. SAMENVATTING VERPLICHTINGEN VANUIT DE FLORA- EN FAUNAWET (FF-WET)

Onderstaande tekst bevat de voor het onderhavige project belangrijkste aspecten van de Flora- en faunawet. Uiteraard is alleen de wettekst bepalend; aan onderstaande tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

Middels de Flora- en Faunawet (FF-wet) zijn in beginsel alle inheemse planten- en diersoorten beschermd en voor alle soorten geldt de wettelijke zorgplicht. Een aantal planten- en diersoorten heeft een bijzondere beschermingsstatus ('beschermden soorten'). Een ingreep kan een effect hebben op dergelijke eventueel aanwezige, beschermde planten- en diersoorten. Een initiatiefnemer heeft de wettelijke plicht om na te gaan of door de ingreep beschermde soorten worden verstoord; de bewijslast ligt bij de initiatiefnemer, die moet aantonen dat geen soorten worden verstoord (waardoor één of meer van de artikelen 8 t/m 12 van de FF-wet worden overtreden) of hij moet een ontheffing voor deze verstoring aanvragen bij het ministerie van Economische Zaken (EZ).

Artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet.

- Art. 8 Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Art. 9 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Art. 10 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
- Art. 11 Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Art. 12 Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

De eerste stap van zo'n procedure is een quickscan. In een quickscan wordt getracht zo veel mogelijk uitsluitsel te krijgen over de aanwezigheid of afwezigheid van beschermde soorten en, bij aanwezigheid, over de vraag of verstoring aan de orde is. Waar mogelijk wordt gekeken hoe eventuele verstoring kan worden voorkómen of worden verminderd.

Indien verstoring niet kan worden voorkomen, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Deze dient, vergezeld van een activiteitenplan ingediend te worden bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO.NL, voorheen Dienst Regelingen) van het ministerie van EZ. In het activiteitenplan wordt onder andere uitgebreid ingegaan op het doel van de aanvraag, wordt een onderbouwing gegeven en wordt ingegaan op de wijze waarop met (streng) beschermde soorten wordt omgegaan. De verwerking van de aanvraag door de RvO.NL kan geruime tijd in beslag nemen (in het algemeen minstens vier maanden maar afhankelijk van ander factoren kan dat ook langer zijn).

Middels een Algemene Maatregel van Bestuur in 2005 is de toepasbaarheid van de FF-wet verder vorm gegeven. In deze AMvB is een onderscheid gemaakt in drie bijzondere beschermingsregimes; de beschermde soorten zijn onderverdeeld in drie groepen en elk van deze soortengroepen is vermeld op een tabel (zie tekstkader volgende pagina). De soorten van tabel 3 hebben de hoogste beschermingsstatus.

Vogels kennen een apart beschermingsregime, los van de tabellen-indeling. Sinds 26 augustus 2009 zijn de nesten van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Ook kan voor een aantal soorten van tabel 3 geen ontheffing meer worden verkregen (tenzij een wettelijk belang uit de Habitatrictlijn van toepassing is); indien vaste verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig zijn, dient de ingreep plaats te vinden op een zodanige wijze dat -althans ingevolge de FF-wet- geen sprake is van verstoring, omdat de functionaliteit van de verblijfplaatsen wordt gewaarborgd.

Toelichting tabellen soorten Flora- en faunawet

In onderstaande tabellen staan alle beschermde soorten van de Flora- en faunawet (FF-wet). De tabellen zijn aan de ene kant aan de orde bij ontheffingverlening voor artikel 75 en aan de andere kant bij vrijstellingen in het kader van het Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen (AMvB artikel 75).

Toelichting tabel 1

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de FF-wet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets).

Toelichting tabel 2

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de FF-wet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3).

Toelichting tabel 3

- Voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor artikel 8 t/m 12 van de FF-wet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de FF-wet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig.
- Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.
- Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria:
  - 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang;
  - 2) er is geen alternatief;
  - 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zgn. uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn).

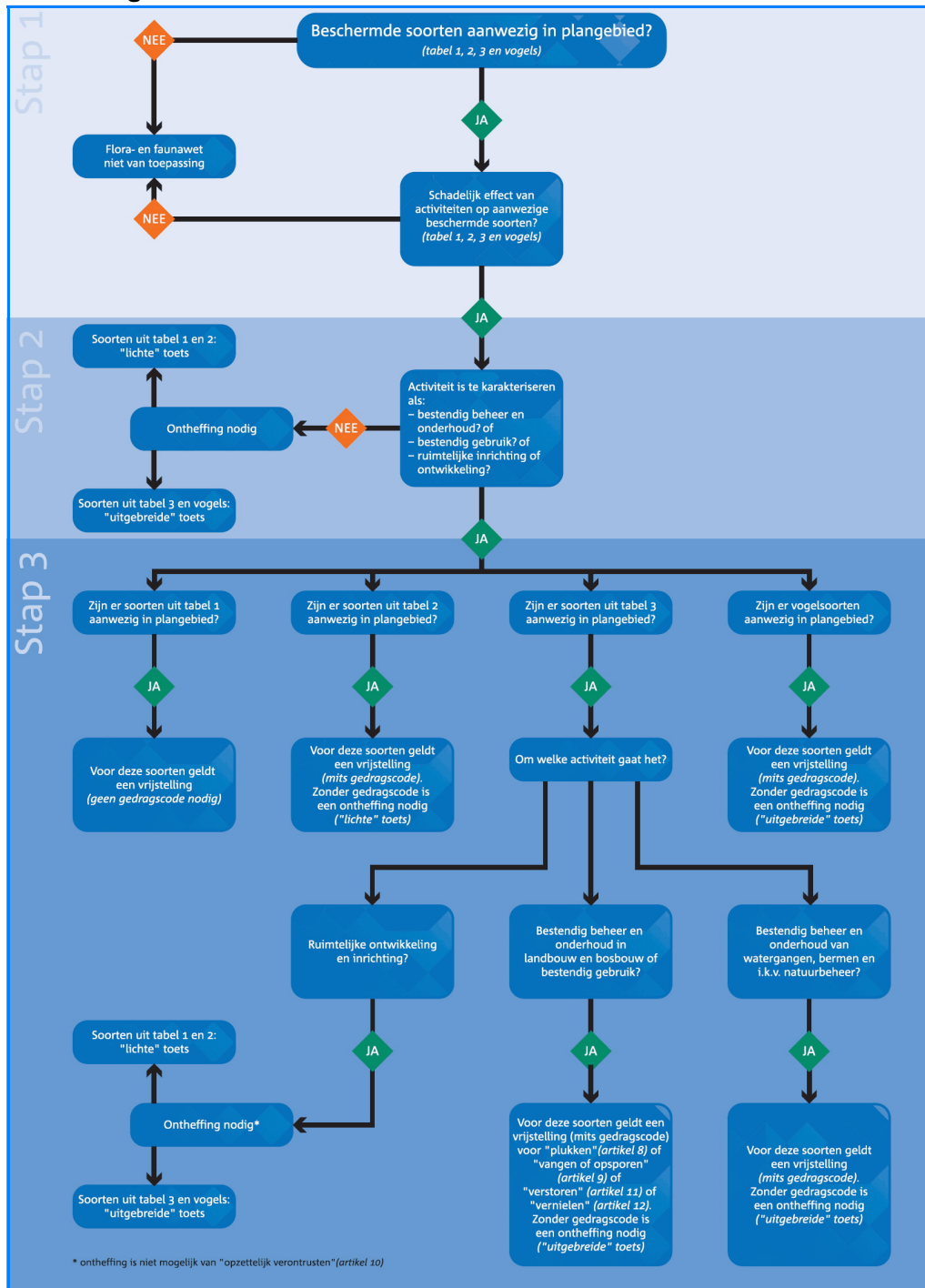
Toelichting tabel vogels

- Het verstoren van broedgevallen van alle vogelsoorten is onder alle omstandigheden verboden.
- Vogelsoorten die jaarrond gebruik maken van hun nest zijn opgedeeld in verschillende categorieën. De volgende categorieën zijn te onderscheiden:
  - 1) nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats;
  - 2) nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar;
  - 3) nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar;
  - 4) vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen;
  - 5) nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.
- Voor soorten met nesten in categorie 1 tot en met 4 gelden altijd en in het gehele jaar de verbodsbepalingen uit artikel 11. De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Stroomdiagram Flora- en faunawet

(Zie ook het stroomdiagram op de volgende pagina).

Stroomdiagram voor Ruimtelijke ontwikkelingen per 26 augustus 2009

